

امر به معروف و نهی از منکر (گم‌شده دیروز و امروز ، نیاز فردا)

زهره اسماعیلیان نوقابی ۱ ، دکتر حسین مختاریان دلویی ۲

۱ - مدرس و کارشناس پژوهش و فناوری دانشگاه آزاد اسلامی واحد گناباد

۲ - مربی، عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گناباد

چکیده:

بر اهل بصیرت و سالکان راه حقیقت روشن است که قرآن کریم کامل ترین و جامع ترین دستورات هدایتی را دارا ست و شامل انواع براهین و دلایل عقلی و منطقی در جهت هدایت بشر به سوی حق می باشد . از اینرو ، در آیات فراوانی انسانها را به معروف امر نموده و از منکر نهی کرده و نمونه های بارز و آشکاری را برای الگو و سرمشق قرار دادن به بشر شناسانده است که با گوش جان دادن به قصص آن ، می توان صفات آمران و ناهیان و شیوه های دعوت آنان را شناخت و با پیروی از ایشان در جهت هدایت جامعه ، گامهای بلندی برداشت از آنجایی که امر به معروف و نهی از منکر بعنوان پشتوانه ای همگانی برای رشد و گسترش نیکیها و زدودن زشتیها بوده و ضامن اجرائی قوی و نیرومند برای همه ی مقررات از ناحیه توده ملت می باشد در این مقاله بر آن شدیم تا این مهم را از دیدگاه قرآن و روایات بررسی نماییم.

روش کار: مطالعه مذکور یک پژوهش توصیفی بوده که با بررسی آیات قرآنی و روایات به فواید این مهم پرداخته است. یکی از مهمترین عوامل بدبختی جوامع بشری عدم معرفت و جهالت آنهاست . جامعه ای که خوبیها را از بدیها تمیز نمی دهد و معروف را از منکر باز نمی دارد به جای غذایی سالم ، غذایی آلوده و مسموم می خورد . امر به معروف و نهی از منکر یک راهکار عملی در جهت سوق انسان به سوی کمال بوده این پیام که برگرفته از قرآن مجید بوده بعنوان یک الگو راه را برای ترقی کلیه افراد بشر هموار کرده و همواره راه گشای مشکلات کلیه افراد بشر خواهد بود.

کلمات کلیدی: قرآن- امر به معروف- نهی از منکر

مقدمه

بر اهل بصیرت و سالکان راه حقیقت روشن است که قرآن کریم کامل ترین و جامع ترین دستورات هدایتی را دارا ست و شامل انواع براهین و دلایل عقلی و منطقی در جهت هدایت بشر به سوی حق می باشد . از اینرو ، در آیات فراوانی انسانها را به معروف امر نموده و از منکر نهی کرده و نمونه های بارز و آشکاری را برای الگو و سرمشق قرار دادن به بشر شناسانده است که با گوش جان دادن به

قصص آن ، می توان صفات آمران و ناهیان و شیوه های دعوت آنان را شناخت و با پیروی از ایشان در جهت هدایت جامعه ، گامهای بلندی برداشت . ۱

این دو عقلا و نقلا از واجبات کفائی هستند . امر به معروف و نهی از منکر زمانی واجب می شوند که معروف و منکر شناخته شده باشد و فاعل (منکر) و تارک (معروف) به کار خود اصرار ورزند و از ضرر مصون باشد و امکان تاثیر نیز وجود داشته باشد پس در اینصورت امر به معروف و نهی از منکر بایستی به تدریج و در آغاز اظهار ندامت کند و سپس با سخن نرم و در مرحله بعد با سخن درشت و تند و در نهایت با زدن عمل کند . ۲. وظیفه امر به معروف و نهی از منکر قبل از هر چیز دو شرط اساسی دارد : یکی بصیرت در دین و دیگری بصیرت در عمل " بصیرت در دین " همچنان که در روایت آمده است اگر نباشد ، زیان این کار از سودش بیشتر است و اما " بصیرت در عمل " لازمه دو شرطی است که در فقه از آنها به احتمال تاثیر و عدم ترتب مفسده تعبیر شده است . ۳

اهمیت امر به معروف و نهی از منکر

این دو از والاترین و شریفترین واجبات هستند ، و به وسیله این دو واجب ، دیگر واجبات بر پا می شود . وجوب آن دو از ضروریات دین و منکر وجوب آن در صورت توجه به لوازم انکار خود و پذیرش آن ، کافر خواهد بود .

در اهمیت امر به معروف همین بس که علما به دلیل ارتباط قلبی انسان با آن (یعنی تنفر قلبی از منکر) آن را در اصول دین ، و به دلیل برخوردهای عملی ، و اینکه یکی از واجبات است ، آن را در ردیف فروغ دین مطرح کرده اند . ۴

امر به معروف و نهی از منکر یگانه اصلی است که ضامن بقای اسلام است ، به اصطلاح علت مبقیه است . اصلا اگر این اصل نباشد اسلامی نیست . رسیدگی کردن دائم به وضع مسلمین است . امام حسین (ع) در راه اساسی ترین اصلی که ضامن بقای اجتماع اسلامی است کشته شد ، در راه آن اصلی که اگر نباشد دنبالش متلاشی شدن است ، دنبالش تفرق است قران کریم بعضی از جوامع گذشته را یاد می کند و می گوید اینها متلاشی و هلاک شدند ، تباہ و منقرض شدند می فرماید : به موجب اینکه در آنها نیروی اصلاح نبود . حس امر به معروف و نهی از منکر در میان این مردم زنده نبود . ۵ فریضه امر به معروف و نهی از منکر از مهمترین فرائض دینی است که بر اساس آیات شریفه قران و همچنین دستورات ائمه طاهرین (ع) مورد تاکید جدی بوده و از ضروریات دین بشمار می آیند . ۶ انسانها از ابتدای خلقت تا کنون بر اساس فطرتی که خداوند در جانشان نهاده همواره برای ایجاد مدینه فاضله

۱ - مجله معرفت ، شماره ۵۹ ، ملیحه السادات ، سید رضا

۲ - شهید اول ، ترجمه لمعه دمشقیه ، ج ۱ ، ص ۱۶۶

۳ - امر به معروف و نهی از منکر در منظر متفکران و اندیشمندان ، امر به معروف و نهی از منکر در آثار شهید مطهری ، خوارج و امر به معروف و نهی از منکر

۴ - محسن قرائتی ، امر به معروف و نهی از منکر

۵ - حماسه حسینی ص ۲۲۰

۶ - الامام الخمينی ، تحریر الوسيله ، ج ۱ ، ص ۴۳۹

تلاش کرده اند و خداوند نیز برای برآورده شدن آن تمام نیروهای جهان هستی را در خدمت او گمارده است بطوریکه در کتاب جاویدش می فرماید:

"لقد ارسلنا رسلنا بالبینات و انزلنا معهم الكتاب و المیزان ليقوم الناس بالقسط و انزلنا الحديد فيہ باس شديد و منافع للناس... " ۱

همانا فرستادگان مان را با نشانه هایی روشن فرستادیم و با ایشان کتاب و میزان را نازل کردیم تا آدمیان به اقامه قسط برخیزند و آهن را فرود آوردیم که دارای نیرویی شدید و منافی برای مردم است....

اما برای تشکیل این جامعه برتر (مدینه فاضله) اولین چیزیکه نیاز است قانون صحیحی است که اجرای آن از طرف تمامی افراد موجب برآورده شدن آرزو دیرینه بشر می شود "قانون در مثل نسخه شفا بخشی را می ماند که تنها وجود آن دردی را دوا نمی کند بلکه بدست آوردن دارو و مصرف دقیق آن ، بشارت دهنده سلامتی و تضمین زندگی و شادابی است" ۲ اما درکنار قانون و اجرای آن نیاز به یک نیروی قوی دارد که در حقیقت ضامن اجرای قانون باشد در تمامی نظامهای سیاسی دنیا گروهی خاص مامور اجرای قوانین هستند ، اما در نظام سیاسی اسلام همه افراد نسبت به اجرای قوانین ، حق نظارت و دخالت را دارند. این حق نظارت عمومی در جامعه اسلامی که ضامن اجرای عدالت و رسیدن به کمال و سعادت است " امر به معروف و نهی از منکر " نامیده می شود. بدیهی است این فریضه همانند سایر دستورات اسلامی دارای شرایط و مراتب خاص خود می باشد که آمران به معروف و ناهیان از منکر باید بطور کامل از این خصوصیات آگاه باشند.

امر به معروف و نهی از منکر از دیدگاه قرآن کریم

مساله امر به معروف از همان روزهای اول بعثت در مکه مورد عنایت اسلام بوده است . بعنوان مثال در سوره والعصر که شعار مسلمانان به هنگام جدایی از یکدیگر بود و در اوائل بعثت در مکه نازل شده است در جمله : تواصو بالحق و تواصو بالصبر . اشاره به امر معروف می کند . ۳ در قران بر این دو فریضه تحریض و ترغیب فراوانی با تعابیر مختلف شده است : خداوند متعال در قران می فرماید " و باید از شما امتی باشند که دعوت به خیر نمایند و امر به معروف و نهی از منکر کنند و اینان رستگارند " ۴ و در جای دیگر می فرماید " شما بهترین امتی هستید که برای مردم بیرون آورده شدید تا آنان را را امر به معروف و نهی از منکر کنید و به خدا ایمان آورید " ۵. قرآن کریم اولین وظیفه همه انبیا را امر به معروف و نهی از منکر می داند . و می فرماید : " ما در میان هر امتی پیامبری را مبعوث کردیم که

۱- سوره مبارکه حدید: ۲۶

۲- سیدمحمود مدنی بجستانی ، امر به معروف و نهی از منکر دو فریضه برتر در سیره معصومین(ع): خلاصه ص ۷-۸-۹-۱۰

۳- محسن قرائتی ، امر به معروف و نهی از منکر ، ص ۱۳

۴- سوره مبارکه آل عمران آیه ۱۰۴

۵- سوره آل عمران آیه ۱۱۰

مهمترین وظیفه آنها دو چیز بود یکی امر به یکتاپرستی که بزرگترین معروف هاست و دوم نهی از اطاعت طاغوتها که بزرگترین منکرهاست. ^۱

اهمیت امر به معروف و نهی از منکر در سیره معصومین (ع)

امر به معروف و نهی از منکر ضامن اجرای مقررات اسلامی و عامل جاودانگی دین و عزت اسلام و مسلمین است به علاوه این تکلیف صرفنظر از اینکه وظیفه اسلامی است بر تک تک افراد جامعه نیز واجب است از این رو در کتاب و سنت از ان با اهمیت ویژه یاد شده است

امر به معروف و نهی از منکر در میان دستورات اسلامی جایگاه ویژه ای دارد همانطور که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: "کسی که امر به معروف و نهی از منکر کند جانشین خدا در زمین و جانشین پیامبر و کتاب اوست" ^۲ و هنگامی که فردی از رسول خدا پرسید: از همه مردم بهتر کیست؟ فرمودند: "آن کس که از همه بیشتر امر به معروف و نهی از منکر کند و آن کس که از همه پرهیزکارتر باشد و در راه خوشنودی خدا از همه بیشتر گام بردارد." ^۳ حضرت علی (ع) در نهج البلاغه همه کارهای نیک را در برابر آنها به منزله یک قطره آب دهان در برابر آب دریا دانسته است. "تمام اعمال نیک و حتی جهاد در راه خدا در برابر امر به معروف و نهی از منکر همچون قطره ای است - آب دهان - در مقابل یک دریای پهناور" ^۴ همچنین امام باقر (ع) می فرماید: "همانا امر به معروف و نهی از منکر راه پیامبران و شیوه صالحان است فریضه بزرگی است که بواسطه آن واجبات دیگر به پا داشته می شود و بوسیله آن پیشه ها روا و حلال، ستمها برطرف و زمین آباد می شود. دشمنان بواسطه این فریضه مجبور به انصاف شده و امر (دنیا و دین) استوار می شود." ^۵ به فرموده روایات، امر به معروف حتی از جهاد در راه خدا مهمتر است زیرا جهاد در تمام عمر یکی دوبار صورت می گیرد ولی این واجب الهی هرشب و روز در برابر چشم مردم جلوه گیری می کند. ^۶ امام صادق (ع) فرمودند: کسی که که بتواند جلوی مفسد را بگیرد ولی نگیرد، دوست دارد که در پیشگاه خداوند متعال معصیت شود. چنین کسی اعلام دشمنی با خدا کرده است. ^۷

امام علی (ع) می فرمایند: امر به معروف و نهی از منکر برای عموم مردم یک مصلحت است (انگیزه آنان را نسبت به کار خیر زیاد می کند) و نهی از منکر برای افراد نابخرد که گرایش به انحراف در آنان زیاد است وسیله کنترل قوی است. ^۸

۱ - سوره اعراف آیه ۱۵۷

۲ - میرزا حسین نوری، مستدرک الوسائل، ج ۱۲، ص ۱۷۵

۳ - مجمع البیان، ذیل آیه ۱۰۴ بقره، ج ۲، ص ۳۵۷

۴ - نهج البلاغه: حکمت ۳۷۴

۵ - وسائل الشیعه، ج ۱۱، ص ۳۹۵

۶ - محسن قرائتی، امر به معروف و نهی از منکر، ص ۲۶

۷ - مستدرک، ج ۲، ص ۳۵۷

۸ - کلمات قصار، شماره ۲۵۲

عشق انسانی ، حیات است و زندگی ، اطاعت امور است و پیرو ساز . این عشق است که عاشق را مشاکل با معشوق قرار می‌دهد. و وی می‌کوشد تا جلوه‌ای از معشوق باشد ، همچنانکه خواجه نصیرالدین طوسی در شرح اشارات بوعلی می‌گوید: عشق نفسانی آن است که مبداش همرنگی ذاتی عاشق و معشوق است بیشتر اهتمام عاشق به روشهای معشوق و آثاری است که از نفس وی صادر می‌گردد. این عشق است که نفس را نرم و پرشوق و وجد قرار می‌دهد. رقتی ایجاد می‌کند که عاشق را از آلودگیهای دنیایی بیزار می‌گرداند. ۱. محبت به سوی مشابهت و مشاکلت می‌راند و قدرت آن سبب می‌شود که محب به شکل محبوب درآید. محبت مانند سیم برقی است که از وجود محبوب به محب وصل گردد و صفات محبوب را به وی منتقل سازد و اینجاست که انتخاب محبوب اهمیت اساسی دارد. لهذا اسلام در موضوع دوستیابی و اتخاذ صدیق بسیار اهتمام ورزیده و در این زمینه آیات و روایات بسیار وارد شده است زیرا دوستی همرنگ ساز است و زیباساز و غفلت آور. ۲. از امام باقر ع روایت شده است که فرمودند : وای بر گروهی که خداوند را از طریق امر به معروف و نهی از منکر اطاعت نمی‌کنند . ۳. حضرت علی (ع) ضمن وصیت خود به امام حسن و امام حسین ع فرمودند : امر به معروف و نهی از منکر را ترک نکنید زیرا اگر چنین کنید اشرار بر شما مسلط خواهند شد و آنگاه هر چه خدا را بخوانید ، دعائتان مستجاب نخواهد شد . ۴

یکی از اهداف امام حسین (ع) از قیام علیه یزید امر به معروف و نهی از منکر بود و در موارد متعددی به این انگیزه اشاره کرده و مردم را در جهت اقامه امر به معروف و نهی از منکر با قیام و مبارزه مسلحانه تشویق می‌کردند .

امر به معروف و نهی از منکر از دیدگاه امام خمینی (ره)

امام خمینی (س) که به حق باید ایشان را احیاگران این دو واجب الهی در سده معاصر دانست ، در عمل و قول به احیای آن همت گماشتند ، دستنویس سال ۱۳۶۳ ه.ق و کتاب کشف الاسرار ایشان در سال ۱۳۲۳ شمسی نمونه‌های بارزی از عمل ایشان به این واجب الهی در سالهای دور محسوب می‌شود ، و حرکت عظیم انقلاب اسلامی نیز مصداق روشنی از اقدام ایشان به این فریضه الهی می‌باشد . بی‌شک مهمترین اثر ایشان در امر به معروف و نهی از منکر ، کتاب الامر بالمعروف و النهی عن المنکر ، تحریر الوسیله است که در سال ۱۳۸۴ ه.ق به نگارش در آمده است .

امر به معروف و نهی از منکر در اسلام ، بر خلاف آنچه در اذهان تصور می‌شود تنها شامل موارد کوچک و محدود و منحصر به پندها و تذکرات خصوصی و فردی نمی‌شود ، بلکه گستره‌ای است که قیام امام حسین (ع) و شهادت و اسارت خاندان پیامبر اکرم (ص) را برای برپایی حکومت حق و رسوایی ستمگران و غاضبان حکومت الهی در بر می‌گیرد . ۵

۱ - شرح اشارات ، طبع جدید ، ج ۳ ، ص ۳۸۳

۲ - شهید مرتضی مطهری ، جاذبه و دافعه علی (ع)

۳ - محمد بن یعقوب کلینی ، الکافی ، ج ۵ ، ص ۵۶

۴ - جامع الحادیث ، ج ۱۴ ، ص ۳۸۹

۵ - امر به معروف و نهی از منکر از دیدگاه امام خمینی (س) ، تبیان

امام حسین (ع) شان امر به معروف و نهی از منکر را بالا برد، و به نهضت حسینی ارزش داد، فلسفه قیام عاشورای حسینی هم به امر به معروف و نهی از منکر ارزش داد. امر به معروف و نهی از منکر، نهضت حسینی را بالا برد ولی امام حسین (ع) این اصل را به نحوی اجرا کرد نه تنها که شان این اصل را بالا برد بلکه، یک تاج افتخار به سر اصل امر به معروف و نهی از منکر نهاد. اسلام هم همینطور است. اسلام برای هر مسلمانی افتخار است. ۱

سید الشهداء (سلام الله علیه) از همان روز اول که قیام کردند برای این امر، انگیزه شان اقامه عدل بود فرمودند که می بینید به معروف عمل نمی شود و به منکر عمل می شود. انگیزه این است که معروف را اقامه و منکر را از بین ببرد، انحرافات همه از منکرات است، جز خط مستقیم توحید هر چه هست منکرات است، اینها باید از بین برود و ما که تابع حضرت سید الشهداء هستیم باید ببینیم که ایشان چه وضعی در زندگی داشت قیامش، انگیزه اش نهی از منکر بود که هر منکری باید از بین برود. من جمله قضیه حکومت جور، حکومت جور باید از بین برود. ۲ بعثت پیامبران و دعوت اولیای خدا و شهادت مردان حق مقدمه گسترش توحید و تحصیل معرفت صحیح از خدا و عالم است. ۳، تمامی تعالیم انبیاء و تهذیب ها برای نجات بشر از تاریکی ها و ورود انسان به نور است و نور چیزی جز حق تعالی نیست. ۴ امام راحل می فرمود: کسی که در صدد عمل به وظیفه است کسی که خالصانه، جهت جلب رضای حق گام بر می دارد، از شکست های مقطعی، یاسی به خود خود راه نمی دهد. این روحیه بود که ملت ما را پیروز کرد و همچنان در صحنه نگه می دارد. ۵ درسهای آموزنده و دستاوردهای شور آفرین و حیات بخش حماسه عاشورا چه در زمان قیام و چه بعد از آن و چه در دوران های بعد تا به امروز قابل شمارش نیستند کسی که برای رضای خدا کار می کند شکست در آن نیست و لو کشته بشویم، شکست نداریم. حضرت سیدالشهداء هم که کشته شد، لکن شکست خورد؟ الان بیرق او بلند است و یزیدی در کار نیست. ۶ امام خمینی فرمود: کوشش کنید که احکام اسلام را، هم عمل کنید و هم وادار کنید که دیگران عمل کنند. همانطور که هر شخص و هر فردی موظف است خودش را اصلاح کند، موظف است که دیگران را هم اصلاح کند. اصل امر به معروف و نهی از منکر برای همین است که جامعه را اصلاح کند. ۷

حکومت اسلامی و امر به معروف و نهی از منکر

علو همت به معنای بلند همتی از کمالاتی است که مستقیم به فطرت آدمی باز می گردد، زیرا انسان به فطرتش عاشق کمال مطلق است و از این رو بلند پرواز است و افقهای دور را دوست می دارد و

۱- شهید مرتضی مطهری، حماسه حسینی ص ۱۴۰

۲- صحیفه نور، ج ۲۰، پیام امام بمناسبت سال نو، ص ۱۸۹

۳- صحیفه نور، ج ۱۹، ص ۱۷۱

۴- صحیفه نور، ج ۱۹، ص ۲۸۳

۵- درسهایی از وصیت نامه امام خمینی ره ص ۴۶

۶- تبیان، دفتر سوم ص ۵۳

۷- صحیفه نور، ج ۹، بیانات امام در جمع اعضای انجمن خیریه اصفهان، ص ۲۸۵

خواهان امور والا و رسیدن به مراتب بالاست و از پستی و زبونی و خواری و امور دون و مراتب پایین بیزار است. این والا طلبی و بیزاری از پستی، انسان را به تلاش و کوشش در جهت معالی امور و مقاصد والا برمی‌انگیزد و هر چه فطرت آدمی بیدارتر و شکوفاتر باشد علو همت در انسان پررنگ‌تر و قوی‌تر است. علو همت، امور حقیر و پست را از چشم آدمی می‌اندازد و نگاه انسان را باز و دل را وسیع و نظر را بلند می‌سازد و آدمی را از فرو رفتن در گنداب پستیها و حقارتها نجات می‌دهد. در منظر امام علی (ع) ارزش آدمی به میزان والا همتی اوست چنانکه فرموده است: "قدر الرجل علی قدر همته" ارزش انسان به اندازه همت اوست. ۱. در نگاه علی (ع) انسانیت انسان به همتش است و والایی همت او نشانه والایی مرتبه انسانی آدمی است و هر چه همت انسان بالاتر و مقاصد او در زندگی والاتر و بزرگواری او بیشتر باشد بهره او از انسانیت بیشتر است. ۲. یکی از خصلتهایی که حاکم اسلامی باید از آن برخوردار باشد بهره مندی از روحیه تواضع و ظرفیتی است که بتواند نفس خود را از اسارت ظاهری بر مردم و جلوه‌های حکومت رها ساخته و همنشین مردمش باشد تا بتواند از نزدیک گوش به سخن حق داده و در حقیقت با رعیت خویش درد دل کند. به یقین همین صفت است که زمامدار را مورد علاقه مردم می‌کند به گونه‌ای که توده مردم بین خود و حکومت، انس و الفتی احساس می‌کند که آن را از خود و خود را همراه حکومت تلقی می‌نمایند. ۳.

فریضه امر به معروف و نهی از منکر، برای توسعه و بسط احکام الهی و جامعه عمل پوشاندن به دستورات دینی در جامعه اسلامی و پرهیز از عمل به زشتی‌ها واجب شده است. بنابراین، اقدام به آن مثمر ثمر بوده و در عمل مفید فایده می‌باشد، بعبارت دیگر باید فرد آمر و ناهی احتمال تاثیر بدهد و گرنه اگر علم و یا اطمینان به عدم تاثیر داشته باشد عمل به فریضه واجب نخواهد بود. البته سقوط این فریضه تنها به صورتی منحصر است که علم یا اطمینان به عدم تاثیر باشد و با ظن و گمان به عدم تاثیر، هر چند قوی باشد وجوب فریضه ساقط نخواهد شد. ۴. اساسی‌ترین شرط اصلاح و سعادت سعادت جامعه آگاهی به حدود و وظایف است و اگر جامعه‌ای از بهترین قوانین و مقررات، هر چند کامل و پیشرفته، برخوردار باشد ولی افراد جامعه نسبت به آن آگاهی نداشته و به باید و نباید‌های اجتماعی و حقوقی و اخلاقی و... معرفت نداشته باشند نمی‌توانند شاهد خوشبختی و سعادت باشند و به عبارت دیگر صرف داشتن قوانین کافی نیست بلکه در مرحله اول، همه افراد جامعه باید به آن آگاهی داشته باشند و در مرحله دوم باید آن آگاهی و آشنایی به عمل بیانجامد و در رفتار همگان مشهود گردد در غیر این صورت بی‌نتیجه و فاقد اثر مطلوب است. ۵.

۱ - نهج البلاغه، حکمت ۴۷

۲ - مصطفی دلشاد تهرانی، طایر فرخ بی، کمالات انسانی در نهج البلاغه، ص ۲۸۰

۳ - مهدی بخت‌آور، امر به معروف و نهی از منکر، ص ۱۲۷

۴ - الامام الخمينی، تحریر الوسیله، جلد ۱، مساله ۱، ص ۴۴۴

۵ - فوائد و ثمرات امر به معروف و نهی از منکر، نظارت عمومی، امر به معروف و نهی از منکر از عوامل پیشرفت، پاسدار اسلام، آذر ۱۳۸۵، شماره ۳۰۰

نتیجه گیری :

امر به معروف و نهی از منکر عاملی است که شامل هدایت ، دعوت ، ارشاد و نصیحت می شود و همواره بزرگترین عامل پیشرفت و قوام و توسعه آیین الهی و پشتوانه همگانی برای رشد و گسترش نیکیها و زدودن زشتیها بوده و هست وقتی اسلام ثواب یک فرد را برابر آنچه که آفتاب بر آن می تابد می داند و تکلیف امر به معروف و نهی از منکر را یک وظیفه الهی و ادامه کار انبیاء و پیامبران معرفی کرده پس این امر مسلمین را وادار می کند که در این راه از هیچ کوششی فرو گذار نباشند. امر به معروف و نهی از منکر یک راهکار عملی در جهت سوق انسان به سوی کمال بوده این پیام که برگرفته از قران مجید بوده بعنوان یک الگو راه را برای ترقی کلیه افراد بشر هموار کرده و همواره راهگشای مشکلات کلیه افراد بشر خواهد بود.

فهرست منابع :

- ۱ - مجله معرفت ، شماره ۵۹ ، ملیحه السادات ، سید رضا
- ۲ - شهید اول ، ترجمه لمعه دمشقیه ، ج ۱ ، چاپ : هشتم : ۱۳۷۷ ، قم
- ۳ - امر به معروف و نهی از منکر در منظر متفکران و اندیشمندان ، امر به معروف و نهی از منکر در آثار شهید مطهری ، خوارج و امر به معروف و نهی از منکر
- ۴ - قرائتی ، محسن ، امر به معروف و نهی از منکر ، چاپ نهم : زمستان ۱۳۷۸ ، چاپخانه مهر ، قم
- ۵ - الامام الخميني، تحرير الوسيله ، ج ۱ ، موسسه تنظيم و نشر آثار امام خميني، ۱۳۷۹ ، تهران
- ۶ - مدنی بجستانی ، سید محمود ، امر به معروف و نهی از منکر دو فریضه برتر در سیره معصومین
- (ع) ، نشر معروف ، چاپ سوم : اردیبهشت ۱۳۷۷ ، قم
- ۷ - وسائل الشیعه ، ج ۱۱ ، ابواب الامر و النهی ، باب ۱ ، ج ۶ ، ناشر دارالاحیاء التراث
- ۸ - مستدرک ، ج ۲ ، ص ۳۵۷
- ۹ - نهج البلاغه ، کلمات قصار ، شماره ۲۵۲
- ۱۰ - شرح اشارات ، ج ۳ ، طبع جدید

- ۱۱ - شهید مطهری ، مرتضی ، جاذبه و دافعه علی (ع) ، صدرا، چاپ: ۴۲، اذر ۱۳۸۱، تهران
- ۱۲ - کلینی ، محمد بن یعقوب ، الکافی ، ج ۵
- ۱۳ - جامع الحادیت ، ج ۱۴
- ۱۴ - حماسه حسینی ص ۱۴۰
- ۱۵ - صحیفه نور ، ج ۲۰ ، پیام امام بمناسبت سال نو ،
- ۱۶ - صحیفه نور ، ج ۱۹
- ۱۷ - صحیفه نور ، ج ۹ ، بیانات امام در جمع اعضای انجمن خیریه اصفهان ، ص ۲۸۵
- ۱۸ - صالحی ، محمد ، زندگانی چهارده معصوم ، سیری در زندگانی امام حسین (ع)، معیار علم ، ۱۳۸۴، تهران
- ۱۹ - مناقب ابن شهر آشوب ، ج ۴ ، ص ۸۹
- ۲۰ - کریمی ، حسین ، نسیم ولایت ، چاپ دوم : تابستان ۱۳۷۵
- ۲۱ - نصیری رضی ، محمد ، تاریخ تحلیلی اسلام ، تدوین نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها ، ویرایش ۲ ، معاونت امور اساتید و معارف اسلامی ، دفتر نشر معارف ، ۱۳۸۱ ، قم
- ۲۲ - دلشاد تهرانی، مصطفی ، طایر فرخ پی ، کمالات انسانی در نهج البلاغه ، دفتر نشر معارف ، چاپ سوم : پائیز ۱۳۸۵ ، قم
- ۲۳ - بخت آور ، مهدی ، امر به معروف و نهی از منکر ، چاپ و نشر عروج وابسته به موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی ، چاپ اول : ۱۳۸۷
- ۲۴ - فوائد و ثمرات امر به معروف ونهی از منکر ، نظارت عمومی ، امر به معروف ونهی از منکر از عوامل پیشرفت ، پاسدار اسلام ، آذر ۱۳۸۵ ، شماره ۳۰۰
- ۲۵ - درسهایی از وصیت نامه امام خمینی (ره) ، سید محمد شفیعی مازندرانی ، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها ، چاپ دوم ، پاییز ۱۳۷۸ ، قم
- ۲۶ - امر به معروف و نهی از منکر از دیدگاه امام خمینی (س) ، تبیان ، دفتر بیست و یکم ، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی ، چاپ اول ، بهار ۱۳۷۷ (
- ۲۷ - مستدرک الوسائل، میرزا حسین نوری ، ج ۱۲، ص ۱۷۵، مؤسسه آلالبیت و کنز العمال، خبر ۵۵۶۴
- ۲۸ - مجمع البیان ، ذیل آیه ۱۰۴ بقره، ج ۲